

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 10.—, za pol leta K 5.—, za četrto leta K 250. Posamezna številka 20 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 9 mark, za Ameriko 3 dolarja. Pošiljavo na uredništvo in upravištvo Ljubljana, Šelburgova ulica šte. 6. II. nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati se zaračunavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po 60 vinarja, pri trikratni po 58 vinarja, pri šestkratni po 56 vin., pri celoletnih objavah po 54 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane mm vrstica 50 vin. — Reklam. so poštne proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Nova orientacija strokovnih organizacij.

Kakor je svetovna vojna zlo vplivala na delavske strokovne organizacije in delavske življenske razmere, smo danes vendar premagali že velik kos gorja. Militarizem je razdril s svojo okrutnostjo mednarodne vezi proletarijata, ker se je bal, da bi utegnil združeni proletarijat preprečiti zločinsko pobijanje in predrzne imperialistične nakane kapitalizma, ki je vse vojno gospodarstvo uredil tako, da je izšel kljub porazu na eni strani in zmagi na drugi strani, vendar na obeh straneh kot zmagovalce. Vsa vojna bremena, vsi vojni dolgovi, ki jih je kapitalistični teror napravil na obeh straneh med vojno, je naložila pariška konferenca narodom. In če posamezne države tudi odpišejo nekaj vojnega dobička kapitalistom, izgube ti le majhen del, ker svoje dobičke poskrrijejo, vsa ogromna premena pa bodo nosili delovni sloji vseh narodov v obliki davkov, draginje, carine in izkoriščanja. Ta perspektiva je temna, je obupna, ali ker je pred nami, nam ne ostaja drugega, kakor da se opremo na svojo lastno moč, na svoje organizacije, s katerimi bomo tekom dobe, ker so se tako lepo razvile, blagodejno vplivali na razvoj socialnogospodarskih razmer. Tesna organizacija, še popolnejša in temeljitejša po prepričanju nego je danes, je predpogoj pri našem boju, edino sredstvo, da si olajšamo življenske ogoje in da se tudi z uspehom upremo predrzemu izkoriščanju, ki nam vsak dan bolj grozi.

Prva naloga naših bojev je demokratična uredba naše države. Že danes opazimo, da se zbira v državi neka gospoda, ki hoče uvesti absolutistične razmere. Namesto da bi se uredili notranji odnošaji v državi v demokratičnem smislu, se pripravljata atentat na demokratizem od strani jugoslovske buržoazije. Zato že danes opozarjamo na občinske volitve, ki se utegnejo vršiti še letos in prav tako tudi na volitve v ustavni državni zbor drugo leto. Od izida teh volitev bo precej odvisno, kakšno ustavo dobimo. Če bo strokovno in politično organizirano delavstvo takrat na svojem mestu, tedaj smemo tudi upati, da se v kratkem približamo socialnemu napredku v drugih državah, če pa takrat zanemarimo pri liko, nas bo dolgo tlačil jugoslovanski kapital bolj nego prej tuji. V ta namen se mora organizirano delavstvo že danes pripravljati na ta boj.

Koliko važnih vprašanj imamo, na katera se le redko spomnimo. Doslej je bila naša pozornost posvečena večinoma mezdnim vprašanjem. Naravno je bilo to, ker so bile za nas življenske razmere kritične. Danes pa še bolj silijo v ospredje druga vprašanja, na katera sicer nismo pozabili, a jih nismo tako često naglašali kakor bi zaslužila.

Če hočemo res dvigniti socialni položaj delavstva, nikakor ne zadoščajo, da se borimo edino za večje plače. S tem v

današnjem družabnem redu sicer nekoliko olajšamo razmere, bistveno pa jih ne izboljšamo, dokler ne odpravimo izkoriščanje in dokler ne zagotovimo delavcu sigurno eksistenco, dokler dela; in zadostno preskrbo, če ne more več delati, če oboli, če onemore. Vse te stvari moramo doseči le, če imamo dovolj direktnege vpliva na družbo države.

Kaj je pri nas z delavskim varstvom, s socialnim zavarovanjem, s socializacijo obratov, z odpravo draginje, z agrarno reformo, z uvedbo delavskih zaupnikov, z delavskimi obratnimi nadzorniki itd. O vseh teh stvareh danes ne govori nihče. Vse druge stvari so na dnevnem redu in niti ena stranka razen socialnodemokratske, ni svojega programa izdelala v tej smeri v podrobnosti. Vemo, da od meščanskih strank v tem pogledu nimamo ničesar pričakovati, ker se te stranke že po naravi, če tudi sprejmejo v svoj program take točke, njim iskreno ne morejo pridružiti.

Za nas more torej biti le pot naše organizacije merodajna; z njo si moramo šele priboriti vse, kar delavstvo potrebuje, z njo moramo voditi boj za socialne reforme in za socializem. To pravzaprav niti praviti ni treba, zakaj vsak, kdor le nekoliko pregleda to politično vrvenje, uvidi, da ostane slejkoprej naše geslo: boj, ljut boj, neustrašen boj je pred nami, ki se ga ne bojimo, ker smo vajeni dela in boja. Solidarnost delavstva je danes nezlomljiva. To si naj zapomnijo vsi tisti, ki hočejo delavstvo oslepariti!

Stavka kovinarjev v Ljubljani.

Skoro tristo kovinarjev in uradništva ljubljanskih strojnih tovarov stoji v stavki štiri tedne. O vzroku stavke smo že itak poročali. Zdi se pa nam potrebno, da se še nekoliko ozremo na to stavko, o kateri lahko rečemo, da je v njej prišla do izraza popolna solidarnost udeleženega delavstva in tudi vsega drugega delavstva na Slovenskem. V trdem boju so ostali kovinarji vztrajni in priznati moramo, da jih je v tem boju znatno podpirala moralna in materialna podpora organiziranega delavstva. Celo solidarnostno stavko za kovinarje so sodrugi zalitevali ponekod, kar smo pa mi odločno odsvetovali, ker se še nikakor tako ne mudi. Kovinarji so izrazili željo, da izvojujejo ta boj sami.

Kljub temu pa je vodja poverjenišтва za socialno skrb povabil Jadransko banko in zastopnike organizacije, da bi potom prostih razgovorov in pogajanj zblížal obe stranki. Toda tri dolgočasne seje niso pokazale najmanjšega uspeha zaradi odpornosti zastopnika Jadranske banke inžen. dr. M. Vidmarja, ki je mislil, da se delavstvo mora vdati. Vodja poverjenišтва Prepeluh je vodil že mnogo takih pogajanj in je vedno dosegel sporazum. Prva je Jadranska banka, ki ni hotela upoštevati posredovanja in ostala trmasta, zakaj šlo je za prav majhne zahteve. Prepeluh

je predlagal nato posredovalca oziroma rabsodnika, ki bi ga določila vlada. Zastopniki organizacije se sprejeli ta predlog, firma pa le pogojno. Prvega predlaganega posredovalca je potem pri pogajanjih odklonila organizacija ter priporočala g. inž. Pirnata, ki je to nalogo prevzel. Ker se firma le pogojno pogaja, to se pravi g. Vidmar nima nikakršnih pooblastil (zvižaja?), trajajo pogajanja danes že tretji dan in g. dr. Vidmar se vedno vije in izbegava vsakršnemu dogovoru, danes (v sredo) še niti ne vemo, ali in kdaj bo ta pogajanja končana. Nedvomno je, da bo prej ali slej moralo priti do sporazuma; če ne bo mogoč izlepa, pa bo vladni zastopnik izrekel svojo rabsodbo, kateri se bo morala tudi firma podvreči.

Ta stavka nas mnogo uči. Mladi kapitalizem, z vojnimi dobički zbrani kapital se je uprl pravičnim zahtevam delavstva, ko je še prej skušal znižati plače. Stavke so dvorezen nož, pravimo, v tem primeru pa je bolj oster na strani, ki reže podjetnike, zakaj ogromno škodo, ki jo ima to podjetje vsled nepremišljenosti nezkušenega ravnatelja Vidmarja bo bolela Jadransko banko morda celo desetletje. Stavka ni igrača za delavstvo, ni pa tudi ne igrača za podjetnike.

V sredo ponoči, kakor se nam naknadno poroča, so se zaključila tri dni trajajoča pogajanja med zastopniki Jadranske banke in zastopniki kovinarske organizacije, ki so se vršila pod predsedstvom nadsvetnika g. Pirnata. Delavstvo in uradništvo je stavkalo složno do zadnjega trenutka ter je doseglo znatno izboljšanje. Natančneje poročamo prihodnjic.

Smrt Turčije.

(Konec.)

Turčija je prenehala biti sama sebi gospodinja. »Dette publique Ottomane«, »Regie des Tabacs«, »Banque Impériale Ottomane«, »Crédit Lyonnais«, to so bili finančni režiserji turške države. Inozemska poslanstva so zastupljala političko orientacijo in konsolidacijo turške države. Turške pošte, turški brzojavni niso delali nič ali pa le malo. V vsakem večjem pomorskem in trgovskem kraju so bili ameriški, angleški, francoski, ruski italijanski, avstroogrski poštni uradi in drugih manjših držav. V Beyrutu v Siriji je bila velika zgradba, v kateri je bilo sedem poštnih in brzojavnih uradov in je mogel človek oddajati sedem dopisnic, razglednic ali pisem na naslov ene in iste osebe s poštnimi znamkami in pečati turške, severoameriške, francoske, italijanske, avstrijske in ruske pošte v Beyrutu. Plovstvo turško je bilo vse v rokali tujih držav. Turčija je imela eno samo srednje parobrodno društvo »Kaksusse« in nekaj manjših parobrodov, ki so opravljali službo na Bosporu in v Marmarskem morju. V vsem tem parobrodom so zapovedovali naši Hrvat-

ski ali srbski kapitani iz Dalmacije, Hrvaške in Istre. Tisto malo industrije, ki je bila v Carigradu, Solunu, Smyrni in Beyrutu, vse je bilo v tujih rokah inozemcev. Trgovino so opravljali turški podaniki Grki in Armenci v prvi vrsti, inozemci v drugi vrsti. Banke, menjalnice in vsa denarna podjetja z malo izjemami so bile tuje. Istotako tudi železnice in ves železniški promet. Koran je davil vsakršno intencijativo na narodnogospodarskem polju pravim mohamedovim naslednikom. Kmetijstvo, živinoreja in vse druge obrtne pango narodnega gospodarstva so slabo vegetirale. O rudarstvu ni bilo ne sluha ne duha. Gozdarstvo zanemarjeno v Evropi in Aziji. Z eno besedo evropski in azijski musliman je bil samo konsument. Producional ni nič ali pa le prav malo.

In sedaj, glej, je prišel čas, da turško carstvo razpade — ali pa da se prerodi na moderni politično-gospodarski podlagi. In, kakor že bo, in komur bo ugajalo, da se polasti turške zemlje v Evropi in Aziji, z matematično gotovostjo se lahko računa, da postanejo vse dosežanje turške pokrajine važen pridobiten činitelj v svetovni gospodarski politiki. Postanejo zanimiv regulator in tekmovalce svetovne industrije, trgovine in plovstva.

Mala Azija, Anatolija, Karamanija, Sirija, Mezopotamija, Arabija in druge manjše pokrajine v Aziji, vsi ti kraji, kdor jih je videl in proučeval, jamčijo, da dajo ob modernem gospodarskem razvitku vsemu svetu obilo posla in zanimanja. Če se vozi človek z železnico iz Beyruta preko Libanona skozi Damask, vidi njegovo oko neizmerne ravani prav podobne onim ob rekama Evfratu in Tigridu. Po teh ravninah je blagoslov razli vsakršno rastlinsko blago in žita. Kdo ve, kaj tam še vse rase med gostim zelenjavjem po dražestnih damaščanskih poljih med Libanomom, Hamranom in Antitaurom. Toda delali so samo toliko, kolikor so rabili za nujni konsum Sirije. Novi čas, novi ljudje, novo moderno delo, bo izpremenilo Sirijo v zemeljski raj, kateremu bo Francija, ta bodoča gospodarica sirskega ozemlja v resnici posvetila vso svojo političnogospodarsko skrb in pažnjo.

Arabija in Mezopotamija bo imela svoje Angleže. To so bogate zemlje. V Karamaniji se naseli Italija. Grčija se bo brigala za Smyrno, Kasbo in oni Illion, kjer je grški leseni konj trojski zapustil celi Grčiji živo povest v spomin, ki danes po toliko stoletjih, daje zadoščenje za boje in prelito kri, ki so jo prelivali pred davnim časom stari Omirovi potomci na maloazijskih tleh...

Tako je. Na razvalinah Turčije v Evropi in Aziji se snuje nov svet. Svet, ki bo drugačen nego je bil prejšnji. Svet, ki se bo bavil z narodnim gospodarstvom. Svet, ki bo prepustil visoko politiko in zahrbtno diplomacijo onim, ki nimajo nič...

Tistim, ki nimajo fosfora v svoji lo-banji...

Onim, ki so do danes lovili ribo v kalni vodi, ne samo v turškem carstvu nego tudi drugod...

Razmere v ameriški socijalistični stranki.

V ameriški socijalistični stranki so se razpori zadnji čas zopet poostri. Razpori se tikajo političnih i taktičnih nazorov. Vsled poročila strankinega tajnika A. Germeka — kakor to naznanja štockholmska »Socijaldemokraten« — je zmer-no strankino vodstvo zelo ostro nastopilo proti opoziciji, ki je imela veliko oporo

posebno med priseljenci, organiziranimi v posebnih narodnostnih sekcijah. Socijalisti raznih narodnosti imajo namreč v Ameriki posebne organizacije, v katerih se nahajajo najradikalnejši elementi. Tako je sprejela organizacija v Michiganu resolucijo, da bo vsakdo, ki bo stremel za uresničbo strankinega programa »zakonitim« pomot (t. j. brez revolucije, izključen iz organizacije). Strankino vodstvo je sedaj sklenilo, da skliče izvanredni zbor na 30. avgusta, da dotlej razpusti samostojne narodnostne zveze ter da izključi michigansko organizacijo iz stranke. Švedski strankin list opominja, da bodo sledili tem sklepom novi boji v notranjosti ameriške socijalistične stranke in da je mogoče tudi razcepljenje organizacij.

Dopisi.

Iz Kamnika. V kamniški smodniščnici je bil nalepljen oklic, v katerem se prepoveduje v tovarnah agitacija za politične stranke. Razumemo, da ima poveljstvo to pravico, da prepove agitacijo, ki bi motila obrat, v podjetju. In morda je prav, da je prišlo do tega, zakaj nas se ta oklic ne tiče. Mi se zavzemamo za strokovno organizacijo, zanjo delamo in agitiramo toda ne med delom. In to pravico imamo, ki je pa ne maramo izrabljati ne v neprijetnosti poveljstva in ne v našo neprijetnost. Delavstvo se dobro zaveda, da tiči krivda tega razglasa kie drugje, ne pa v Kamniku, morda v Ljubljani, kjer hujska-jo nasprotniki delavskih organizacij proti delavstvu v delavstvu v kamniški praharni.

Iz strokovnega gibanja.

Ljubljanski brivci so stavkali samo en dan prejšnji teden. Stavili so zahteve in kež ni bilo odgovora o pravem času so stopili v stavko. Delodajalci so še isti dan sklicali delodajalce in vgodili zahtevam. Brez stavke so dosegli uspeh brivci v Mariboru.

Umetno poslabšanje delovnih razmer. V tovarni gg. Polakov v Ljubljani so imele delavke do 22. avgusta 1919 tedenske plače po 55 K. Od tega časa se jih je pa dalo v akord ter zaslužijo po 32, 35, 36, 37 do 50 K in največ 58 K na teden. To je očitno oškodovanje, ki ima svoj vzrok. Vrhutega jim je prepovedal novi nemški ravnatelj g. Manz (Prus) bivati čez opoldansko uro v delavniških prostorih, dasi ni drugega prostora. Ravnatelj g. Manz je prišel z Dumaja in je privedel s seboj tudi monterja in mašinista. Ta dva imata kar tri sobe na razpolago in vlačita vse boljše stvari iz arovizacije. Priporočujejo, da so tega moža že marsikje odstavili. V interesu ugleda tovarne naj bi g. Pollak to stvar uredil tako, da ne bodo delavke trpele škodo.

Iz stavbinske stroke. Vršilo se je te dni mezdu gibanje ljubljanskih klesarjev. Doseglo se je 22% poviška, ki velja do koncem tega leta. Obenem se je poslalo na ministrstvo za socialno oskrbo v Belgrad resolucija, ki se glasi: »Kamnoseška industrija v Ljubljani je radi pomanjkanja potrebnega in sposobnega kamnja v največji gospodarski krizi, in bi bila primorana radi tega odpustiti večino zaposlega delavstva, ne glede na škodo, katero trpi ta industrija. Zniža naj se carino, in preskrbi potrebnih železniških voz, ter dovoli uvoz in izvoz. Južna železnica ni pripravljena pošiljati vozove v Italijo in zasedeno ozemlje, ker se boji, da jih Italijani zasežejo in nasprotno so Italijani ravno istega mnenja.

Prosi se slavno upravo, da blagovoli izposlovati v najkrajšem času nujno rešitev te drošnic.« — V sredo dne 10.

septembra 1919 se vrši seja Osrednjega društva, podružnice Ljubljana, v Mahrovi hiši ob pol 6. uri popoldne. Vabijo se vsi odborniki in zaupniki zanesljivo, ker se bo razpravljalo o važnih stvareh in o veselici, ki se vrši 14. septembra 1919. — V nedeljo 21. septembra 1919 se vrši shod v Novem mestu.

Podružnica usnarjev v Konjicah ustanovljena. Dne 29. avgusta se je vršil ustanovni občni zbor podružnice usnarjev, na katerem je poročal s. Novšak med drugim tudi o uspehu mezdega gibanja pri firmi L. Lauricia. Shoda se je udeležilo vse delavstvo in je z zanimanjem sledilo govorniku. Novo skupino iskreno pozdravljamo kot čvrst člen mogočne delavske organizacije.

Mezdni dogovor v državni cinkarni v Celju. Že dne 12. aprila so se vršila pogajanja med upravo državne cinkarne v Celju in delavstvom, ki pa niso dovedla do končnega uspeha. Dne 19. julija 1919 so se ta pogajanja končno zaključila in vsebujejo naslednje glavne določbe. Delavstvo se razdeli v štiri razrede. V prvem razredu znaša plača K 18, v drugem K 15, v tretjem K 12 in v četrtem K 9. V prvi razred spadajo profesionisti nad 25 let starj ter drugi kvalificirani delavci, ki spadajo pod plačilno stopnjo 4 do 9 drugega plačilnega razreda. V drugi razred spadajo profesionisti in drugi kvalificirani delavci, ki spadajo pod plačilno stopnjo 1 do 3 drugega plačilnega razreda. Od prvega plačilnega razreda se uvrščajo v ta razred minimalne plače plačilne stopnje 6 do 9 prvega plačilnega razreda. V tretji razred spadajo 4. in 5. plačilna stopnja prvega plačilnega razreda. V četrti razred spadajo delavke in delavci nad 16. letom in plačilne stopnje 1 do 2 prvega plačilnega razreda. Pravico do te minimalne mezde ima delavec, če tudi ni dosegel brez lastne krivde povoljen uspeh dela zaradi motive v obratovanju, ki pa mora zadržek takoj predstojniku. V slučaju zadržka sme obrat delavcu odkazati drugo delo, vendar ga ne sme biti prikrajšan na zaslužku. Delavci pod 16. letom so v zmislu predpisov izključeni od uvrstitve pod minimalne plačilne razrede. Akordne plače se zvišajo do vštevi 7 K za 50 %, od 7 K do vštevi 8 K za 40 %, od 8 K do vštevi 10 K za 30 %, od 10 K naprej za 25 %. Vse dosežanje doklade ostanejo neizpremenjene. V veljavo je stopil dogovor 22. julija 1919. Že pri prvih pogajanjih dne 12. aprila so se ugotovile naslednje ugodnosti delavstvu: S 23. februarjem so se povišale draginjske doklade od 55 na 100 %. Enako so se povišale tudi draginjske doklade provizionistom po 39 K, vdovan po 24 K, sirotam brez staršev po 20 K mesečno za 50 %. Dovolil se je tudi povišek nabavnega prispevka za 100 %, ki se najkasneje izplača četrtletno 1. maja, 1. avgusta in 1. novembra 1919. Doseđaj je znašal četrtletni nabavni prispevek za samce 180 K, za oženjene 230 K, (z dvema otrokoma) 280 K, 3 do 4 330 K, 5 in več otrok 380 K. Oženjenim delavcem se prizna v decembru, januarju in februarju do 10 q, v drugih mesecih po 5 q premoga po 3 K. Samci dobe v zimskih mesecih po 2 q, v poletnih pa po 1 in pol q premoga. Vsi že 3 leta zaposleni delavci cinkarne imajo pravico do petdnevnega plačanega dopusta. Delavci, ki so nepretrgano zaposleni pri pečeh vsaj pol leta v tovarni za žvepljeno kislino, v centrali diselmotorjev in pri generatorjih imajo pravico do desetdnevnega dopusta. Uprava je tudi obljubila, da bo zidala hiše za delavska stanovanja. Samci dobe stanarine (če ne stanujejo v hišah obrata) mesečno po 15 K, oženjeni 20 K, (trije otroci 25 K več otroci 30 K.) Uredi se tudi bratovska skladnica. Za nedeljsko delo se plačuje 75 % dokla-

de, ob praznikih in čezurno delo 50 %. Vlada obljublja, da uzakoni naredbo glede delavskih zaupnikov. Organizacija je v tovarni popolnoma izvedena.

Krojači v Zagrebu so pred stavko. Tovariši, ne potujte tja, dokler ni gibanje dovršeno.

Domáci pregled.

Stanovanjska komisija v Ljubljani. V smislu naredbe celokupne deželne vlade za Slovenijo št. 600 Ur. lista sestavljena stanovanjska komisija v Ljubljani posluje v hiši policijskega ravnateljstva Bleiweisova cesta 22. Z ozirom na kritično nujnost in obsežnost posla se je komisija odločila za najhitrejšo in najenostavnejše uradovanje. Komisija bo sprejela le one stranke, katere sama povabi. Sprejemanje drugih strank mora odkloniti, ker osebne intervencije za stvar niso potrebne in povzročajo občutno potratno časa. Pičnost osebja take potrate ne dopušča. Tudi prostori so za tako obsežno ustmeno poslovanje nezadostni, po večjih prostorih v to svrhu poseči in stanovanjsko budo povečati, bi pač nalogi komisije nasprotovale. Stranka, ki je opravičena iskati stanovanje potom komisije naj predloži točno izpolnjeno vprašalno polo stanovanjski komisiji. Pole se dobe po 20 vin. na policijskih stražnicah. Vsled nezadostnega števila stanovanjskih prostorov, s kojimi bo komisija zamogla razpolagati, se bo stranki nakazalo le tako veliko stanovanje, kakor jo družina absolutno potrebuje; na želje po komoditeti in komfortu se ni mogoče ozirati. K večjemu se bo oddalo: oženjenemu brez otrok stanovanje 2 sob, družini do treh otrok 3 sobe, čez 3 otroke 4 sobe. Stanovanja s katerimi bo mogla komisija razpolagati, bodo šele vsled odpovedi prosta. Po omenjeni naredbi se ima neopravičeni najemnikom odpovedati stanovanje z rokom enega do dveh mesecev.

Nova belgrajska vlada se pogaja z radikalci in drugimi strankami glede koncentracijske vlade. Večina sedanje vlade je nezanesljiva. Ker je radikalna stranka naimočnejša za demokratsko zajednico, zahteva zase v vladi ministrskega predsednika ali pa ministra za notranje stvari. Tudi jugoslovanski klub (dr. Korošec) je za koncentracijsko vlado, v kateri naj bo čimveč strank zastopanih. Pogajanja se še vedno vrše in najbrže pride med strankami do sporazuma v tem zmislu, ker demokratska zajednica uvideva, da vlada v svoji sedanji sestavi ne bo mogla izvesti svojega programa. Kriza ali revizija vlade se izvrši najbrže že prihodnji teden.

Netopirji. Po raznih industrijskih krajih in tudi po deželi se pojavljajo neke organizacije, ki se zovejo narodno socialne in pa krščanskosocialne. Tam hujskajo proti našim zaupnikom, jih blattjo in pravijo, da so edini zveličavni angeli delavstva. Ti apostoli so pajdaši in trabanti meščansko klerikalne in meščanske liberalne stranke, ki so se še vedno pokazali kot zvesti oprode teh strank, kadar je šlo za delavske interese. Njih namen je seveda, da bi se prikupili s svojo delavnostjo tem strankam s tem, da bi škodovali našim političnim in strokovnim organizacijam. Tu velja le eno: Mi stojimo na stališču, da spada vse delavstvo v skupno organizacijo, ker ima vse delavstvo enake interese. Kdor to taji ali trdi kaj drugega, ta laže in slepari. Netopirji naj si zapomnijo, da si bodo polemili kremplje, če bodo še dolgo opravljali to delo, s katerim hočejo zanesti med strokovne organizacije meščansko politično strankarsko. Mi poznamo le delavca, sploh delovnega sotrpina, ki si v potu svojega obraza služi kruh, in ta mora biti složen enotno organiziran v

delavski organizaciji, nakatero nimajo meščanske in kapitalistične stranke prav nobenega vpliva. Za danes zadostuje le to!

Voliški imeniki za občinske volitve. Vlada je naročila občinam, da sestavijo voliške imenike za občinske volitve.

Poziv na dvamesečno orožno vajo. Vsled odpusta letnikov 1888. in 1889. od crožne vaje in letnika 1898. od aktivne službe, se pozivljajo na dvamesečno orožno vajo vsi v letih 1886. in 1887. rojeni, ki so bili svoječasno asentirani ali pa pri prebiranju za črnovojno službo z orožjem sposobne spoznani. Priti morajo vsi, ki so v ozemlju kraljestva SHS pristojni ali rojeni in vsi, ki ne morejo dokazati inozemskega državljanstva. Letnik 1887. se mora zglasiti dne 15. septembra, letnik 1886. pa 22. septembra, vsakokrat ob 8. uri dopoldne. Oproščeni so: 1. železničarji, poštni uslužbenci in rudarji, sprejeti v službo pred 1. septembrom t. l.; 2. bogoslovci ter dijaki visokih in srednjih šol; 3. trajni invalidi (iz nadpregleda). Invalidi pa se morajo zglasiti pri orožniških postajah.

Glasom naredbe deželne vlade št. 259 z dne 9. januarja t. l. gostilničar ali kavarnar ni več dolžan dajati gostom alkoholnih pijač dve uri pred policijsko uro. Sploh gostilničar ali kavarnar ni dolžan enemu gostu dati več kakor pol litra vina ali 1 liter piva. — Gostilničar gostu ne sme odrekati hrane radi tega, ker gost ne pije.

Pisma iz inozemstva in v inozemstvo morajo biti odprta in imeti zunan naslov odpošiljatelja, če ne jih cenzura ne pošilja dalje.

Porotno zasedanje. Tretje porotno zasedanje se prične pri ljubljanskem deželnem sodišču dne 22. septembra t. l.

Državni davek na veselice in javne zabave uvedejo v Jugoslaviji. Tri četrtine teh dohodkov dobi država, eno četrtino pa mesta in občine, kjer se zabava priredi v korist sirot.

„Državna posredovalnica za delo.“ Podružnica za Ljubljano in okolico. V preteklem tednu od 25. avgusta do 31. avgusta 1919. je iskalo delo 166 moških in 53 ženskih delavnih moči. Delodajalci so pa iskali 98 moških in 52 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 101. Pri vseh podružnicah „Državne posredovalnice za delo“ je od 1. januarja 1919. do 31. avgusta 1919. iskalo delo 13.347 delavnih moči, delodajalci so pa iskali 11.315 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 4173. Delo iščejo: pisarniške moči (316), trgovski sodrudniki in sodrudnice (302), dninarji in dninarice (130), peki, mesarji, mlinarji, sluge, vrtnarji, hišniki, krojači, šivilje, poljski in tovar. delavci in delavke, težaki, hlapci, natakariji in natakarike, ekonomski, oskrbniki, vzgojiteljice, ključavničarji, mehaniki, strojniki, vratarji, sodarji itd. Delo je na razpolago: služkinjam in kuharicam, težakom, hlapcem, zidarjem, poljskim in tovarniškim delavcem in delavkam, mizarjem, gozdnim delavcem, čevljarim pomočnikom, delavcem za zgradbo hudournikov, vajencem razne stroke, tesarjem, oglarjem, drvarjem, kurjačem itd.

Poslovalnica bolniške blagajne ljubljanske v Kočevju opozarja vse njene članke, da se izplačuje bolniščina tedensko vsako soboto za nazaj. Obenem se opozarja tudi vse delodajalce, da se izognejo vsem neprilikam, da poravnajo točno poslanske račune; v nasprotnem slučaju jih bo poslovalnica neljubo primorana iztirjati potom pristojne politične oblasti. — Kočevje, dne 27. avgusta 1919.

Računski sklep za leto 1918 in proračun za leto 1919 bratovske skladišne skupina II. v Zagorju ob Savi. Druga sku-

pina rudarske zadruga v Zagorju izkazuje koncem leta 1917 K 15.432,53 imetja, koncem leta 1918 pa K 15.957,94. Stalno imetje se je torej pomnožilo leta 1918 za K 525:41. Članski prispevki leta 1918 so znašali K 5446:99, obresti hranilnic in vojnih posojil K 2384:28 in razni dohodki K 1396:02. Stroški, med katerimi so odškodnine po § 126 K 2392:10, podpore K 1974, podpora za šolo v Trbovljah kron 300 in obresti za vojno posojilo K 1481:46, pa K 9376:11. Za leto 1919 se sestavi na podlagi članov (8151 mož po 72 vin. na leto), ki bo dal K 5868:72 in obresti imetja K 902:82. Izdatki se dohodkom primerno postavijo v proračun.

Griza se je jela pojavljati po Slovenskem in Hrvaškem. Bolezen je nalezljiva. Treba je silno paziti na snažnost, da se ne okužimo z njenimi bacili. Razločuje se od navadne driske v tem, da povzroča močne krče. Potrebna je zdravniška pomoč, v težkih slučajih pa oskrba v bolnici. Traja po par tednov.

Reka postane samostojna državnica. Razen Reke utegne pariška konferenca na meji Italije in Jugoslavije ustanoviti še dve podobni nevtralni ozemlji. — Šibenik postane svobodno pristanišče.

Premog iz Nemške Avstrije. Velika količina premoga se bo nabavila v Nemški Avstriji za potrebe naših železnic in drugih ustanov.

Radgono na Štajerskem dobi baje republika Avstrija.

Zahvala. Podpisani se najtopleje zahvaljujem vsem delavcem Separacije, ki so mi priskočili na pomoč v moji dolgotrajni bolezni in mi podarili znesek 152 K, katerega so nabrali in mi znatno olajšali moj bedni položaj. — Jančar Franc, Trbovlje Loke št. 81.

Svetovni pregled.

Socijalistična zmaga v Bulgariji. Pri volitvah v Bulgariji so zmagali socijalisti in je propadla dosedanja vojaška stranka. Po angleškem poročilu so se pomnožili mandati zmernih socijalistov od 59 na 124, komunistični mandati pa od 10 na 47. Vojaška stranka, ki je imela do sedaj polovico vsega bulgarskega parlamenta v rokah, je ohranila le en sedež.

Preprečitev premogovne katastrofe. »Vorwärts« priobčuje poziv vodje socijalističnih rudarjev iz Versaillesa k preprečitvi preteče premogovne katastrofe v Evropi, in sicer predno nastopi zima. Skupna naloga vse Evrope je, da se zviša produkcija premoga in da se reši prevozno vprašanje z vzajemnim sodelovanjem in z izključitvijo vseh nacionalističnih in trgovskih vidikov. Prizadete evropske države naj ustanove permanentno komisijo, ki uredi proizvodnjo premoga in pa permanentni urad, ki bo nadzoroval transportne razmere in pravično razdelitev premoga.

V Bulgariji so zmagali pri volitvah z veliko večino socijalisti. Prej je bilo tam

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo, da je v soboto 36. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki imajo prispevek plačan samo do 29 tedna, se opozarjajo, da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičeni članom le tedaj izplača, če je vsaj 29. prispevek t. l. že poravnal. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

v skupščini le par socialistov. Sedaj pa poročajo iz Soluna, da so francoske čete zasedle vso Bulgarijo za čas dokler ne bo — ratificirana mirovna pogodba. Morda je res to vzrok, toda le indirektni.

Gibanje nemških delavcev. Zveza kovinarskih delavcev in berlinski kovinarski industrijalci so sprejeli razsodbo od državnega delavskega ministrstva sklicanega razsodišča, na podlagi katerega se najbrž sklene kolektivni dogovor. — V Kölnski kovinarski industriji se je bati novih srditih mezdnih bojev. — Kordanski pristaniški delavci so prenehali z delom radi mezdnih sporov.

Volitve v narodno skupščino na Ogrskem bodo imeli že meseca septembra t. l. in 1. oktobra se skupščina sestane.

Pred stavko železničarjev v Nemški Avstriji. »Wiener Allgemeine Zeitung« poroča, da se pripravlja med vsemi nameščenci južne in državnih železnic splošna stavka, ker je izostalo izlačilo nabavnega prispevka.

Razmere na poljskem. »Vorwärts« poroča: Vedno več nemirov, štrajkov in revolt. Legar (lakota) razsaja vedno bolj. V Lodzu je od 400.000 ljudi 110.000 brezposelnih. Pomanjkanje živil strašno, korupcija uradništva velikanska. Posebno hudo je v obmejnih krajih Poljske in v Galiciji. — Delavec dobi samo 3 marke brezposelne podpore. V Varšavi pa stane 400 gramov kruha 3—4 marke, torej 1 kg 7 in pol do 10 mark, par škornjev 650—700 mark, 1 smodka 3—4 marke. Pomanjkanje stanovanj tudi neznosno. Stanovanje dveh sob v predmestju 1800 do 2200 mark letno. Nobene shodne svobode in proti vodjem socialne demokracije nastopajo z vsemi sredstvi. Blažena Poljska, ljubljene antante!

Obvestila.

Osrednje društvo oblačilnih delavcev: dopisi: Jurij Brozovič, Ljubljana, Okrajna bolniška blagajna: obračuni: Pečnik Karl, Ljubljana, Cerkvena ulica 21.

Shodi.

Shod živilskih delavcev v Celju se bo vršil v soboto dne 6. t. m. ob 5. (17) uri v gostilni Jugoslovan v Gabrijih. Na dnevnem redu je položaj živilskih delavcev in volitve funkcionarjev.

Stavkovni sklad za stavkojoče kovinarje v Ljubljani.

Tukaj objavljamo samo tiste vsote, ki jih je prejelo osrednje društvo kovinarjev od kovinarjev in posameznih nabiralcev. Ves drugi nabrani denar, n. pr. od rudarjev, mizarjev, stavbnih, živilskih, kemičnih, oblačilnih delavcev, železničarjev itd. objavi strokovna komisija. — I. izkaz: Neimenovani 20 K, kovinarji avto-delavnice 258 K, neimenovani 1 K 30 vin., kovinarji topniške delavnice 521 K, Sešek 60 vin., Škoda 70 vin., kovinarji pri Wilmanu 30 K, Jerman 1 K, Škof, prodajalec sadja na Dunajski cesti daroval 20 K. O. Tutta 9 K, solid. sklad. topniška delavnica 200 kron, Kristan, Samassa 32 K, odbor »Svobode« po s. Štebiji 65 K, Tišlar nabral 218 K, avto-delavnica 122 K, neimenovani 1 K 40 vin., Kokalj J. nabral 270 K, kov. cinkarne v Celju 320 K, kov. tovarne Westen v Celju 375 K, Hlebš nabral 74 K, Podružnica kov. Ljubljana 96 K 55 vin., sodr. Štebjeva nabrala 167 kron, Gošpar, Miha, Boltežar 6 K, roko-delci državne železnice po g. Magistru 819 K, Minka Strle, Spodnja Šiška 50 K, »Svoboda«, Celje 200 K, Svetek 1 K, avto-delavnica 222 K 20 vin., topniška delavnica 317 K, kov. tov. Westen v Celju

471 K, Erbežnik, Maribor 89 K, Svetek nabral 264 K, tamburaši »Svobode«, Vič 100 K, O. Tutta 9 K, kovinarji Sava-Jesenice 1613 K 50 vin., kovinarji Javornik 586 K, kovinarji Dobrava od veselice 1200 K, kovinarji Dobrava 367 K 11 vin., kovinarji Store po sodr. Potešu 287 K, kovinarji Litija po sodr. Cveku 165 K 20 vin. Skupaj 9560 K 56 vin. Hvala vsem darovalcem! — Osrednje društvo kovinarjev in sorodnih strok v Ljubljani. — Podružnica kov. Sv. Lovrenc 82 K, neimenovani 20 K, kovinarji cinkarne Celje 700 K, Mihauc Matija 4 K, kovinarji top. delavnice 354 K, kovinarji avto delavnice 189 K, Porenta Jakob 10 K, kovinarji Bistrica v R. 458 K, kovinarji Kamnik 237 K, R. Čelešnik 10 K, kleparji na shodu 40 K 10 vin., Slovša Fr. 4 K, Završan nabral na občnem zboru »Svobode« 198 K, Pičman Lovro 10 K, kov. pri Wilmanu 20 K, Mihler nabral 129 K, kovinarji po A. Holzingerju tov. Westen Celje 461 K, Ogrizek, Pečevje pri Štorah 40 K, Avgust Schley nabral 38 K in na kolodvoru 100 = 138 kron, kovinarji Sava-Jesenice 1444 kron, kovinarji Javornik 503 K, kovinarji Sava za znamke 18 K, Krajevno soc. dem. org. Ljubljana 100 K, kovinarji podružnice Dobrava 422 K, kovinarji podružnice Borovlje 1000 K, skupaj K 7.157 10 vin., prej izkazanih K 9.560 56 vin. Skupaj torej kron 16.717 66 vin. Hvala vsem darovalcem! (Dalje.)

Naročajte in širite „Naprej!“

Izdajatelj in odgovorni urednik
IVAN TOKAN
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Zahtevajte

samo pristno „Hit“ kremo ki je radi svojih sestavin najboljša in zajamčena ter domači izdelek. Zaloga na debelo.

Oroslav Črtalič.
Resljeva cesta 20.

KAJO DELIC
draguljar in zlatar
Ljubljana, Hilšerjeva ulica št. 4.
priporoča svojo
draguljarsko delavnico
za nova dela in popravila, kakor tudi za vsa zlatarska dela, pozlačenje posrebrnenje itd. Staro srebro in zlato se kupi po najvišjih cenah in se tudi predela v nove stvari broške, uhane prstane i. t. d.

Ivan Jax in sin
Ljubljana Dunajsta c. 17.
priporoča svojo bogato zalogo
šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt. Pisalni stroji Adler.
Vozna kolesa.
Ceniki se dobe zastoj in franko.

Razpis službe.

Pri »Osrednjem društvu lesnih delavcev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju« v Ljubljani je oddati provizorno mesto

društvenega tajnika.

Prosilci morajo biti izučeni mizarji, več časa organizirani, ter v društvenih poslih izvežbani. Službo je nastopiti 15. septembra t. l. Solidni prosilci, ki imajo tuđ nekoliko govorniškega daru, ter so v računanju in pisavi dobro podkovani, naj vpošljejo lastnoročno pisne prošnje do 10. septembra t. l. na »Načelstvo Osrednjega društva lesnih delavcev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju« v Ljubljani, Selemburgova ulica 6. II. nad.

V Ljubljani, 28. avgusta 1919.
Zore Viktor, t. č. predsednik.

UČITELJSKA TISKARNA
LJUBLJANA, Frančiškanska ulica št. 6.
registrovana / zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila - za shode in veselice. -

LETNE ZAKLJUČKE

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd. -

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4. prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	papol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	11—1/21		Turjaški trg št. 4, v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	10—1/11	2—3	Turjaški trg št. 4. Frančiškanska ul. 2.
Dr. Viktor Breskvar splošno zdravljenje	1—1/12	1—2	Hilšerjeva ul. 12. Turjaški trg št. 4.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	8—9	1—3	Turjaški trg št. 4. Poljska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznico. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.